Bessenyei Ferenc Művészeti Díj 2018. évi díjátadó ünnepsége

Tisztelt képviselőtestület, kedves díjazott, kedves városatyák és kedves vendégek!

Nekrológokban szokták a megemlékezők mondani, hogy az elhunyt belőlük is magával vitt valamit. Ez az elcsépeltnek tűnő mondat, Almási István és a Bessenyei Ferencről elnevezett művészeti díj esetében, nagyonis valós megállapítás: Almási István nemcsak tagja volt annak a közgyűlésnek, mely megalapította e díjat, de ő volt annak a városi küldöttségnek is a vezetője, aki Bessenyei Ferencet 2004. március 15-én a város szélén fogadta, amikor Feri szülővárosába érkezett, hogy a város díszpolgári kitüntetését átvegye. Almási István ekkor már évtizedek óta személyesen ismerte Ferit, tehát ő saját tapasztalatából tudta, neki nem szavakkal, képekkel, videókkal kellett bemutatni, hogy milyen rendkívüli, utánozhatatlan személyiség volt Bessenyei Ferenc: ezért érzem én úgy, hogy halálával ebből a Feriről elnevezett díjból is magával vitt valamit.

Szerencsére a másik esemény, amiről idén megemlékezünk, örömteli: A magyar kultúra napja alkalmából rendezett díszközgyűlés 10 évvel ezelőtt osztotta ki első ízben a Bessenyei Ferenc művészeti díjat, Kónya Krisztina operaénekesnőnek. Ettől kezdve, hála a közgyűlés által elfogadott módosításoknak, a mai napig 17 előadóművész illetve csoport vehette át e kitüntetést. Idén, a díj megalapításának 10. évfordulóján, a 18. díjat a közgyűlés – a díj hagyományához híven – megint egy kiváló művésznek, Balázs Péter színész, rendező, színház-igazgatónak ítélte oda.

Kedves Péter, Maga pár évvel ezelőtt egy nyilatkozatában ezt mondta: **„Nem szeretném, hogy elképzeléseim politikai csatározásokra adjanak okot.”** Ez olyan lelkületre utal, ami ma sajnos kiveszőben van hazánkban. Pedig a művészet attól művészet, azaz csak akkor képes tulajdonképpeni feladatát elvégezni, az embereket nevelni, egy népet összetartani, egy országot megőrizni, ha felülemelkedik a mindennapokon, és nem válik se a napi politika, se a napi divat kiszolgálójává, pláne nem ezek játékszerévé. Ezt vallotta Bessenyei Ferenc, és e szellemiség szerint dolgozik Maga is egész életében.

Hiszem, hogy a hódmezővásárhelyi közgyűlés, azzal, hogy ezt a művészeti díjat éppen Bessenyei Ferencről nevezte el, hitet tett eme, korunkban egyáltalán nem népszerű és nem elterjedt szellemiség mellett. Ezen túlmenően, ahogy ezt Árva László igazgató úr roppant találóan megfogalmazta: a kitüntettek „vásárhelyiségét” Bessenyei Ferenc személye garantálja, ő az, aki a díjazottakat Hódmezővásárhellyel összeköti.

Kedves Péter, valahányszor Magát, vagy egy rendezését látom, mindig arra az igazságtalanságra gondolok, ami maguk, vagyis a színészek sorsa: az előadóművészet attól, hogy mindig csak egy adott pillanatban, egy adott közönségnek szól, nem vigasztalhatja magát azzal, hogy majd a jövő felfedezi, hogy majd a jövő ítélkezik igazságosan felette, egy olyan jövő, melyet már nem befolyásolnak a napi divat hamis irányzatai.

Kabos Gyuláról mesélik, hogy nagyon szeretett volna komoly drámai szerepeket játszani, de nem tehette, mert ha ilyen szerepet osztottak rá, a színpadra lépésekor azonnal kitört a nevetés, így hát le kellett mondani komoly szerepálmairól. De ilyesmi nem csak vele, hanem később más színészekkel is megtörtént. Magát, Péter a nézők szintén többnyire mulatságos szerepekben ismerték meg, és mégis, amikor Magát látták komoly szerepben, a nézőtéren senkinek nem jutott az eszébe nevetgélni: Így volt ez akkor is, amikor a Tizenkét dühös ember című darabban a 3. esküdtet játszotta. Ez az előadás, merem állítani, a 2005-ös évad egyik legjobb előadása, és a Maga játéka az évad egyik legjobb színészi alakítása volt – megint a Maga egyik gondolatára reflektálva: alakításával Lear királyi magasságokba jutott el.

Csak sajnos a színházban, különösen az elmúlt három-négy évtizedben, nincs igazságosság. Nem az ilyen kiváló, valódi embereknek valódi emberekről szóló darabok, alakítások, rendezések azok, melyekről a kritikusok áradoznak, amelyeknek a díjakat osztogatják, amelyeket a különböző feszti-

válokra meghívnak. Ma azok vannak a középpontban, azokra kíváncsi a sajtó, azokra esik fény, akik többnyire saját téveszméiket valósítják meg a színpadon, a filmvásznon, az előadótermekben. Ezért is csodálandó és tiszteletreméltó, amit Maga, Péter tudatosan és következetesen felvállal, és minden támadás ellenére évtizedek óta csinál. Maga mondta pár évvel ezelőtt egy nyilatkozatában: **„Hiszem, hogy az én polgári színházi törekvéseimnek helye van a főváros színházi életében."** Aki ismeri a munkáit, az tudja, hogy ez a polgári színház nem elavult, nem szégyellni, nem lekicsinyelni való, hanem valójában az egyetlen tisztességes, a társadalmat nevelő, a magyarságot összefogó színház, az, amiben Bessenyei Ferenc is hitt, és amiért minden tisztességes magyar művész dolgozott és dolgozik.

Kedves Péter, pár évvel ezelőtt a szilveszteri gálán, amikor régi pályatársaival futball-csapatokat állítottak fel, azt mondta, azt hiszem, Szilágyi Tibornak, hogy **„ne osztódjunk"**, **ne osztódjunk, már úgy is annyira szét vagyunk osztódva.**

Kedves Péter, a mai estére való felkészülésem közben fedeztem fel, hogy Maga pár hét múlva 75. születésnapját ünnepli. A díjhoz és e kerek születésnaphoz azt kívánom Magának, hogy vállaljon még sokáig szereplést, igazgatást, rendezést, hogy a közönség a mai szellemi zűrzavarban tiszta dolgokat is láthasson, hiszen – megint Magát idézve – Maga azért vállal **„szinkronszerepeket, fellépéseket, mert olyan jó dolog a közönség szemébe nézni"**.